

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

סוכה דף לד

בית יוסף או"ח ס"י תרנ"א

יא(ב) אם נריך לחצר האחרון ללולב בשעת הנענוע ולנענע שניהם יחד או אם אינו מנענע אלא אגודת הלולב לבד ויד שמאלו שהאחרון זה תהא עומדת במקומה בלי נענוע דבר זה לא נמצא בגמרא ולא בדברי הפוסקים אבל ה"ר מנחם מרקנ"ט כתב בפרשת אמור (ד"ה ולקחם) נריך לקמוך (יב) האחרון עם שאר המינים שלא להפרידה מן הבגין וסוד זה נגלה אלי בחלוס בליל יום טוב הראשון של חג הסוכות בהתאכסן אללי חסיד אחד אשכנזי שמו הרב ה"ה יצחק ראיטי בחלוס שהיה כותב השם ביו"ד ה"א והיה מרחיק ה"א אחרונה מן השלש אותיות הראשונות ואמרתי לו מה זה עשית והשיב כך נוהגים במקומינו ואני מחיטי בו וכחצתי אותו שלם ואשתומם על המראה ואין מצין למחר צעת נטילת לולב ראיטי שלא היה מנענע רק הלולב ומיניו בלא אחרון והצנתי פתרון חלומי וחזר בו ורז"ל רמזו סוד

אדרת אליהו דברים לג, ה

ישראל יכנס. וחס ד' כחות כמ"ש ד' מינים בלולב. ה' טעם וריח. טעם בלא ריח. ריח בלא טעם. לא טעם ולא ריח. זכולם אגודין זה בזה. טעם וריח. הם הפ"ח הטוסקין בהורס ובעלי מלוא ג"כ. וטעם בלא ריח. תורס בלא מלוא כמ"ש (יצמות ק"ט ע"ב) כחומר אין לו אלא הורס אין לו אלא תורס כו'. ריח בלא טעם. הם בעלי מלוא. לא טעם ולא ריח. בלא תורס ובלא מלוא. רק שאין כולטין מהרני הליבור והעפ"כ כולם אחדים זה בזה לבד אחרון שכוח פרוש מן העולם אך העפ"כ בשעת נטילת נריך לחצתן יחד

ויקרא רבה ל, יב
יב דָּבַר אַחַר, פְּרִי עֵץ הָדָר, אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל. מַה אֶתְרוּג זֶה יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְיֵשׁ בּוֹ רִיחַ, כֶּן יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּהֶם בְּנֵי אָדָם שְׂיֵשׁ בְּהֶם תּוֹרָה וְיֵשׁ בְּהֶם מַעֲשִׂים טוֹבִים. פֶּפֶת תְּמָרִים, אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל. מַה הַתְּמָרָה הַזֹּאת יֵשׁ בּוֹ טַעַם וְאֵין בּוֹ רִיחַ, כֶּן הֵם יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּהֶם שְׂיֵשׁ בְּהֶם תּוֹרָה וְאֵין בְּהֶם מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְעֵנֶף עֵץ עֵבֶת, אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל. מַה

הַדָּס יֵשׁ בּוֹ רִיחַ וְאֵין בּוֹ טַעַם, כֶּן יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּהֶם שְׂיֵשׁ בְּהֶם מַעֲשִׂים טוֹבִים וְאֵין בְּהֶם תּוֹרָה. וְעַרְבֵי נָחַל, אֱלוֹ יִשְׂרָאֵל. מַה עַרְבֵה זֶה אֵין בְּהֶם טַעַם וְאֵין בְּהֶם רִיחַ, כֶּן הֵם יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּהֶם בְּנֵי אָדָם שְׂאֵין בְּהֶם לֹא תּוֹרָה וְלֹא מַעֲשִׂים טוֹבִים. וּמַה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם, לְאַבְדָּן אֵי אֶפְשָׁר, אֶלֹא אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִקְשְׁרוּ כָּלֶם אֲגָדָה אַחַת וְהֵן מְכַפְרִין אֱלוֹ עַל אֱלוֹ. וְאֵם עֲשִׂיתֶם כֶּן אוֹתָהּ שְׁעָה

גמי מנחות כז.

מיתבי ד' מינין שבלולב ב' מהן עושין פירות

וב' מהם אין עושין פירות העושין פירות יהיו

זקוקין לשאין עושין עושין פירות יהיו זקוקין לעושין פירות ואין אדם יוצא ידי חובתו בהן עד שיהיו כולין באגודה אחת וכן ישראל בהרצאה עד שיהיו כולין באגודה אחת שנאמר ה' הבונה בשמים מעלותיו ואגודתו על ארץ יסדה תנאי היא דתניא לולב בין אגוד בין שאינו אגוד כשר ר' יהודה אומר